

Návrh konceptualizace primární prevence pro Jihomoravský kraj

Témata/okruhy primární prevence Jihomoravského kraje

Podpora soudržnosti rodiny, rodičovských a partnerských kompetencí

Aktivity zaměřené na:

- vzdělávání rodičů (workshopy, semináře, besedy, kurzy o rodičovství)
- poradenské a mediační služby
- předporodní kurzy a přípravy
- přípravy na manželství
- vzdělávání ve školách
- osvětové aktivity a poradenství

Podpora komunitního života, občanské angažovanosti a dobrovolnictví

Aktivity zaměřené na:

- aktivity v rodinných a mateřských centrech
- ochranu rozpočtu a vyrovnání nákladů rodin (slevy pro rodiny např. Rodinné pasy)
- semináře, přednášky, besedy
- volnočasové aktivity pro celé rodiny (jako podpora trávení společného volného času, např. dětské dny)
- sousedské vztahy v rámci komunit
- osvětové aktivity a poradenství
- dobrovolnickou činnost

Podpora mezigeneračních vztahů

Aktivity zaměřené na:

- vzdělávání rodičů a prarodičů (workshopy, semináře, Mezigenerační univerzita)
- aktivity v rodinných a mateřských centrech
- mezigenerační aktivity
- sendvičovou generaci a neformální pečující
- osvětové aktivity a poradenství

Podpora slučitelnosti osobního, rodinného a pracovního života

Aktivity zaměřené na:

- soutěže a ocenění zaměstnavatelů
- poradenství pro zaměstnavatele i zaměstnance
- osvětové aktivity a poradenství
- zařízení péče o děti (firemní školky, dětské skupiny)
- volnočasových aktivit pro rodiče na MD/RD (jako prevence sociálního vyloučení z důvodu čerpání MD/RD)

Úvod

Návrh konceptualizace primární prevence Jihomoravského kraje (dále „Návrh konceptualizace“) vznikl v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (dále „MPSV“) *Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů* (dále „Projekt“), registrační číslo CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, který je financován z Evropského sociálního fondu, Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu.

Návrh konceptualizace vychází ze schváleného dokumentu Jihomoravského kraje *Koncepce rodinné politiky pro všechny generace Jihomoravského kraje 2020–2030* (dále jen „Koncepce rodinné politiky pro všechny generace“)¹, z *Koncepce rodinné politiky*², která byla zpracována MPSV ve spolupráci s Odbornou komisí pro rodinnou politiku, ustanovenou v souladu s *Programovým prohlášením vlády z roku 2014* za účelem zajištění dlouhodobého a systémového řešení rodinné politiky v ČR a ze schváleného dotačního programu MPSV „Rodina“. Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím v oblasti podpory rodiny pro rok 2022 (dále jen „Metodika MPSV“)³ stanovuje mj. cíl, účel a podporované oblasti dotačního programu Rodina. Hlavním cílem je podpora služeb pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter při poskytování pomoci rodinám jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů) a posilovat význam rodiny pro společnost, jako je např. posilování rodičovských kompetencí, zkvalitňování rodinných vztahů, podpora rodin v péči o děti, v jejich výchově a při sladování práce a rodiny apod.

Návrh současně navazuje na předešlé výstupy projektu *Krajská rodinná politika*, a to zejména na dokument *Návrh opatření a aktivit do připravované Koncepce rodinné politiky pro všechny generace Jihomoravského kraje 2020–2030* a dokument *Návrh implementace opatření v Jihomoravském kraji*.

¹ Jihomoravský kraj. *Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020-2030*. 2020. [online].: https://www.rodinapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rp_jmk_2020_2030_zmenseno.pdf

² MPSV. *Koncepce rodinné politiky*. 2017. [online].: Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf

³ MPSV. *Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím v oblasti podpory rodiny pro rok 2022*. 2021. [online]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Metodika+Rodina+2022.pdf/8cdfd58f-3ad6-f1e8-121d-37d9af2cb9eb>

Vymezení primární prevence z pohledu odborníků kraje a regionální platformy

V Jihomoravském kraji je rodinná politika systematicky rozvíjena dlouhodobě s hlavním cílem vytvářet vhodné podmínky pro rodiny, aniž by bylo zasahováno do samotného fungování rodiny a všichni její členové tak měli svobodnou volbu při naplňování svých životních strategií.⁴

Regionální platforma Jihomoravského kraje projektu Krajská rodinná politika se podílela na zpracování Návrhu zejména prostřednictvím odborné přípravy podkladů a zpracováním vzorového seznamu příkladů aktivit a zastřešujících organizací v jednotlivých oblastech primární prevence v rodinné politice.

Primární prevence v oblastech rodinné politiky předchází rozpadu a nefunkčnosti rodin. Nezaměřuje se primárně na podporu jednotlivých členů rodiny, ale na podporu rodiny jako celku ve všech životních fázích při současném zohlednění podpory mezigeneračních vztahů a komunitního života.

Ředitelka Národního centra pro rodinu⁵, jako členka regionální platformy, definuje primární prevenci jako činnost, která posiluje rodinu a její členy a je zacílená na naplňování funkcí rodiny, tedy předcházení rizikovým jevům.

K tématům, která byla součástí příkladů aktivit, patřily zejména následující oblasti rodinné politiky:

1. Vzdělávání v oblasti rodičovských kompetencí
2. Vzdělávání v oblasti partnerských kompetencí
3. Volnočasové aktivity pro celé rodiny (jako podpora trávení společného volného času)
4. Volnočasové aktivity rodičů na mateřské či rodičovské dovolené (jako prevence sociálního vyloučení z důvodu péče o dítě)
5. Podpora mezigeneračních vztahů (jako podpora soudržnosti širší rodiny)
6. Podpora komunitního života
7. Podpora slučitelnosti osobního, rodinného a pracovního života
8. Podpora občanské angažovanosti a dobrovolnictví
9. Informační služby, poradenství, osvěta pro veřejnost
10. Manželské a rodinné poradenství

⁴ Jihomoravský kraj. *Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020-2030*. 2020. [online].: https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rp_jmk_2020_2030_zmenseno.pdf [online].

⁵ Národní centrum pro rodinu. Více informací o jeho aktivitách najdete na <https://www.rodiny.cz/>.

Níže jsou uvedeny navržené aktivity pro jednotlivé okruhy primární prevence pro možnou realizaci v Jihomoravském kraji:

1. Podpora soudržnosti rodiny, rodičovských a partnerských kompetencí

- vzdělávání rodičů (workshopy, semináře, besedy, kurzy o rodičovství)
- poradenské a mediační služby
- předporodní kurzy a přípravy
- přípravy na manželství
- vzdělávání ve školách
- osvětové aktivity a poradenství

2. Podpora komunitního života, občanské angažovanosti a dobrovolnictví

- aktivity v rodinných a mateřských centrech
- ochrana rozpočtu a vyrovnaní nákladů rodin (slevy pro rodiny, např. Rodinné pasy)
- semináře, přednášky, besedy
- volnočasové aktivity pro celé rodiny (jako podpora trávení společného volného času, např. dětské dny)
- podpora sousedských vztahů v rámci komunit
- osvětové aktivity a poradenství
- dobrovolnická činnost

3. Podpora mezigeneračních vztahů

- vzdělávání rodičů a prarodičů (workshopy, semináře, mezigenerační univerzita)
- aktivity v rodinných a mateřských centrech
- mezigenerační aktivity
- podpora aktivit zaměřených na sendvičovou generaci a neformální pečující
- osvětové aktivity a poradenství

4. Podpora slučitelnosti osobního, rodinného a pracovního života

- soutěže a ocenění zaměstnavatelů
- poradenství pro zaměstnavatele i zaměstnance
- osvětové aktivity a poradenství
- zařízení péče o děti (firemní školky, dětské skupiny)
- volnočasové aktivity pro rodiče na mateřské či rodičovské dovolené (jako prevence sociálního vyloučení z důvodu péče o dítě)

Závěr

Jihomoravský kraj považuje rodinu za významnou hodnotu pro stabilitu a další rozvoj regionu, proto již dlouhodobě a systematicky rozvíjí rodinnou politiku v rámci svého území a realizuje řadu aktivit na podporu rodin. Hlavním cílem rodinné politiky v kraji je vytvářet vhodné podmínky pro rodiny, aniž by bylo zasahováno do samotného fungování rodiny a všichni její členové tak měli svobodnou volbu při naplňování svých životních strategií.

Dokument *Návrh konceptualizace primární prevence pro Jihomoravský kraj* má za cíl navrhnout možné okruhy a aktivity primární prevence, které by bylo možné realizovat v Jihomoravském kraji tak, aby podporou rozvoje rodičovských, partnerských a mezigeneračních vztahů bylo možné přispět ke stabilitě rodin v Jihomoravském kraji.

Materiál je předkládán pouze jako doporučení, neboť realizace rodinné politiky a využití realizace navržených aktivit patří výhradně do samostatné působnosti kraje, a je tedy na zástupcích samosprávy zvážit možnosti a priority, která z navržených opatření a aktivit primární prevence budou vhodná k realizaci v Jihomoravském kraji.

Použité zdroje a literatura

Jihomoravský kraj. Koncepce rodinné politiky pro všechny generace 2020-2030. 2020.

[online].:

https://www.rodinnapolitika.cz/webfiles/soubory/koncepce_rp_jmk_2020_2030_zmenseno.pdf

MPSV. Projekt Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů. Návrh opatření a aktivit do připravované Koncepce rodinné politiky pro všechny generace Jihomoravského kraje 2020–2030 [online]. Dostupné z:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/N%C3%A1vrhy_koncepc%C3%AD/N%C3%A1vrh_opat%C5%99en%C3%AD_Koncepce_RP_JMK.pdf

MPSV. Projekt Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů. Návrh implementace opatření v Jihomoravském kraji. [online]. Dostupné z:

http://www.rodinyvkrajich.mpsv.cz/images/N%C3%A1vrhy_implementac%C3%AD/N%C3%A1vrh_implementace_opat%C5%99en%C3%AD_JMK.pdf

MPSV. Koncepce rodinné politiky. 2017. [online]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf

MPSV. Metodika Ministerstva práce a sociálních věcí pro poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím v oblasti podpory rodiny pro rok 2022. 2021.

[online]. Dostupné z:

<https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Methodika+Rodina+2022.pdf/8cdfd58f-3ad6-f1e8-121d-37d9af2cb9eb>

Národní centrum pro rodinu. Dostupné z: <https://www.rodiny.cz/>